

УДК 343.98.06

Василь Володимирович КОРНІЄНКО,

кандидат юридичних наук,

старший викладач кафедри криміналістики

та судової експертології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7682-1281>

ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Аналіз слідчо-судової практики вказує, що на механізм вчинення економічних злочинів з використанням банківських операцій суттєвий вплив має відповідна обстановка, яка складається за тих чи інших умов. За загальним правилом до неї відносять: час, місце вчинення злочину (об'єкт господарювання), вид фінансово-господарської операції, посада й сфера компетенції винних осіб. Не менш важливим фактором обстановки вчинення злочинів є стан нормативно-правового забезпечення банківської діяльності. Ця обставина суттєво впливає на вибір зловмисниками способу дій у структурі технологій злочинного збагачення з використанням банків, прихованні слідів злочинів та тактики дій щодо захисту у разі викриття зловживань.

Історичний шлях становлення та розвитку вітчизняної банківської справи закономірним чином пов'язаний із станом законодавчого забезпечення її діяльності, який у свою чергу має вплив на механізм вчинення зловживань. Помічено, що відповідальні посадові особи банківських закладів, у силу своєї високої освіченості, вміло використовують прогалини чи суперечності в законодавстві в цілях протиправного збагачення. Вони швидко адаптуються до змін у нормативно-правовому регулюванні і вигадують нові схеми злочинних технологій.

Ключовими факторами в обстановці вчинення злочинів у представленій сфері є: пошук можливостей злочинного збагачення з використанням існуючих повноважень; змова посадових осіб комерційних банків з представниками наглядових органів (куратори з підрозділів НБУ) з метою прикриття злочинної діяльності; розробка плану фінансових шахрайств з представниками комерційних організацій з метою розкрадань ввірених коштів та подальшою їх легалізацією. Як правило, такі злочинні «об'єднання» намагаються мати довготривалі стосунки, прикриваючись корупційними зв'язками з наглядовими органами та банківською таємницею задля систематичного отримання протиправних доходів. У разі ризику викриття злочинних схем, банківська установа може бути доведена до банкрутства, яке застосовується як спосіб приховання слідів злочинної діяльності.

Аналіз впливу нормативно-правового фактору в обстановці вчинення економічних злочинів в банківській сфері є перспективним та актуальним напрямком подальших досліджень. З цього приводу важливого значення набуває розвиток вчення про криміналістичне прогнозування. Зокрема, аналіз та моніторинг тенденцій поширення злочинності в банківській сфері за умов нестабільності процесів в економіці та по окремих її сегментах (кредитування, валютне регулювання), слабого контролю за проведенням та обліком банківських операцій та ін.

Одержано 08.10.2017